

ПРОРОЧЕСТВАТА НА ДИМИТЪР ДИМОВ

Тяхната основа е текстът, създаден от рядко ерудиран български писател. Текст, съдържащ в себе си противоречията на мисълта, постоянно раздвижван от иронията и интелектуалния парадокс, с една дума - неостаряващ текст. Отделни пасажии се запомнят като пословици и анекдоти и тяхното навлизане в езика е въпрос на читателска култура, която е непоправимо ощетена, ако не включва в себе си „Тютюн“.

Днес сред задръстените с какви ли не книги сергии този роман отчайващо или по-скоро радостно липсва. И ако „Под игото“ се чете от все по-млади хора - мнозина си спомнят комикса в картини по Иван Вазов във френския вестник „Юманите“, то „Тютюн“ е постоянно търсен от всички. Къде точно е коренът на констатацията на Емилиян Станев, че той поставя в началото на летоброенето на българския роман именно „Тютюн“?

„Тютюн“ е роман за механизма на властта. На въпроса за какво са му толкова пари, Борис Морев отвръща, че при „парите остават само глупаците; много по-важни са властта и могъществото“¹. В българската литература властта, олицетворявана предимно от държавата, е подчертано антипатична и отношението към нея варира в различна степен на враждебност. Например героят Андрешко от гледна точка на днешните данъчни закони би бил представен в твърде отрицателна светлина. Димов е от малцината наши писатели, разкриващи в дълбочина с художествени образи сложните взаимовръзки на откровените механизми, управляващи в много отношения до ден днешен българската държава. Тук има много доказателства за неговото пророчество спрямо социалната същност на заобикалящия ни живот, който не се побира в едностранчива идейна доктрина.

Несъмнено, пишейки от позиции на марксист, Димов изгражда романа си чрез многоизмерната аналитичност на учен, тръгнал задълбочено към същността на обществото и на човешките характери. Замисълът му да представи историята на български род